

Analytische inventaris van het Archief en de Handschriften uit de Cultuurbibliotheek te Brugge (ACB)

Woord vooraf

De Cultuurbibliotheek heeft meer dan één pareltje in zijn rijk bezit. Wat doorgaat als de verzameling ‘handschriften’ was bij het publiek bij ontstentenis van een inventarisatie onbekend. De verzameling is een buitenbeentje in de collecties van de bibliotheek. Door de huidige pedagogische doelstellingen van de bibliotheek wordt de verzameling ook niet meer aangevuld. Directeur Willy Verbanck maakte ons attent op deze verzameling en bibliothecaris Walter de Smaele gaf ons alle faciliteiten om de inventarisatie aan te vatten.

De inventaris die hiermee de verzameling ontsluit, is in feite een amalgaam van archiefstukken en handschriften verzameld door kanunnik Robrecht Stock. Er zit maar één stuk in dat eigenlijk tot zijn persoonlijk archief moet gerekend worden en hier dus eigenlijk niet op zijn plaats zit omdat er een ander fonds in de Cultuurbibliotheek bestaat met de archieven van Stock zelf.

Om enige orde te brengen in de verzameling die in feite onbekend was voor het publiek hebben we een opsplitsing gemaakt tussen archief en handschriften. Hiermee maken we een gebruikelijk onderscheid.

We zijn blij een aantal kwalen van Stock te hebben geërfd. Hij vond de inhoud belangrijker dan de stijl en in deze optiek hebben we van deze inventaris een analytische inventaris gemaakt. Het is een in de 19de eeuw veel toegepast procédé dat evenwel thans in wetenschappelijke middens onterecht verguisd wordt. Het is inderdaad zo dat men er de interesse van de auteur voor een stuk kan uit af lezen. Maar we meenden als hoofdreden waarom we het principe toch toepasten te kunnen opgeven: De verzameling van de handschriften en archiefstukken is zeer rijk maar even gediversifieerd. De nadere toelichting die we geven bij de stukken – al zal deze inderdaad soms persoonlijk getint zijn – moet de lezer van de beschrijvingen zich een beeld kunnen vormen over het belang van de stukken. Met andere woorden: ik wil de archivaris van het bisdom Oregon niet voor één briefje naar Brugge laten komen, maar nodig de archivaris van Duinkerke uit dat wel te komen doen om het schitterende handschrift van zijn stad te komen bestuderen. Dit stuk staat intussen on-line ter beschikking op de webstek.

Enige thematiek ontwaren in de verzameling is moeilijk. Vooreerst blijkt natuurlijk de interesse van Stock voor alles wat met onderwijs te maken heeft: schoolboeken, toneelstukken en andere kocht hij geregeld aan op veilingen. Voor het overige kon hem vooral de Brugse regio interesseren maar het valt op dat veel stukken eigenlijk ‘uit de lucht’ komen vallen. Als op een veiling een bepaald stuk volgens Stock niet te duur ging, deed hij een bod. Zo komen stukken van de abdij van Mesen of het Jezuitenklooster van Ath in de verzameling terecht. Ook kon hij door toedoen bij Louis Moorthamers via zijn vriend A. Viaene verschillende stukken bij leven van deze aankopen. Zo zijn allicht een tweetal stukken uit het Biekorf-archief in de huidige verzameling beland, waaronder een ledenregister van rond 1900. Ook

stellen we vast dat Stock wellicht door zijn relaties met enkele Brugse families sommige dingen aangereikt kreeg naast de stukken die bij hem belanden via bevriende geestelijken. Naast de Brugse regio steken er een aantal zaken in m.b.t. de rest van West-Vlaanderen, Frans-Vlaanderen, Gent, Luxemburg, Henegouwen,... Naast de thematiek van onderwijs die aanwezig is, is voor het overige de inhoud zeer divers. Het is een verzameling in de strikte betekenis van het woord waaruit naast de zeer ruime interesse van Stock ook zijn wanorde blijkt. Hij heeft de verzameling alleszins niet opgebouwd met een vooropgezet doel voor ogen maar eerder uit interesse als een rabiaat verzamelaar.

Een aantal van de stukken uit de verzameling zijn van bijzondere kwaliteit en dit zowel puur bibliofiel bekeken als inhoudelijk. We hopen dan ook dat het ter beschikking stellen van de inventaris onderzoekers trouvailles zal opleveren en begeistere om verder onderzoek te doen. Want dat was eigenlijk de bedoeling van Stock en we hopen hiermee een eerste aanzet te hebben gegeven.

We willen niet nalaten directeur Willy Verbanck te danken voor de suggestie die hij deed de handschriften te komen 'bekijken'. De bibliothecaris, dhr. Walter de Smaele was uitermate opgetogen over ons voorstel om een inventaris te maken van de verzameling en heeft ons niet alleen alle faciliteiten verleend om het werk tot een goed einde te brengen maar bovendien was hij als geen ander geïnteresseerd in de vordering van de werkzaamheden. Dat alleen al was een stimulans.

Afdeling 1 Archief

1. Rentebrief van erfrente verkocht door Don Fermijn delle Dossa y Andueza, heer van Lendeledede, Kalverkeete etc. aan Paesschier Borry. De rente bedroeg 50 ponden grooten vlaams per jaar, 'losselick' de penning 16 en werd in opdracht van de verkoper betaald aan jonkheer Maerten de Croix. De rente gaat in op 10 april 1664 en de eerste betaling zal vallen op 9 april 1665, 1 register, perkament (niet gefoloteerd), 275 f°, originele kalfslederen band, 250 x 190, 5 cm. dik. (Nl.). Brugge, 20 april 1664.

Op band: *Rentebrief van 50 lb. gr. siaers Calverkeete ende op het leen van 31 gemeten in Westkapelle Lendelee vallende telcken 9 apryl n° I (aanvankelijk II) & A.*
Voorlaatste folio: Ex Libris J. Van den Heuvel Brugge (handgeschreven)

Herkomst: Oorspronkelijk privaat archief van de familie della Dossa of Borry (zie indicatie I/II p de kaft, verwijst naar nummering in hun huisarchief), aangekocht door Stock voor 38 € bij Van de Wiele (?) uit verzameling J. Van den Heuvel.

Akte werd verleden voor Jaspar Gylson fs Jonkheer Jan; kapitein & sergeant-majoor, baljuw van Charles de Fiennes, burggraaf van Fiennes, burggraaf van Fruges, Baron d'Enne, heer van Esquerdes, Wavran, Bieucque, Pen, Acoing, Boucourt, Lumbre, Reuilly, Oune, Wizerne, Cantecroy, Noortseele, Seghent etc.; hoogbaljuw van stad Brugge en 't Brugse Vrije & wettelijk maanheer van het leenhof van de Burg van Brugge, bijgestaan door Cornelis Ferdinande Nans en van Aernout Bourdaux, leenmannen. Vanaf f°5v° is er een vidimus van een akte van de Raad van Vlaanderen dd. 17 april 1664.

De betaling van de som van 800 ponden grooten vlaams, zijnde de koopsom, werd betaald aan jonkheer Maerten de Croix, heer van Dadizele, die gehuwd was met Isabelle van Schoore. Zij was 3 weduwe van don Ambrosius Ignatius de la Dossa y Andueza.

De rente werd bezet op 100 gemeten land in de parochie Westkapelle, genoemd 't Hof ter Calverkeete onder het ambacht van Oostkerke en zijn 39 achterlenen en op 31 gemeten 12 roeden land in Westkapelle. Beide waren lenen gehouden van het leenhof van de Burg van Brugge.

2. Bundel betreffende Jean Baptiste de Thoor, advocaat in het Parlement van Dowaa en baljuw van de Oost- en Westvierschaar van Mesen.

2.1. Akkoord tussen Jean Baptiste de Thoor en Pierre Jean Huyghe, greffier van Belle-ambacht, waarin de eerste zijn ontslag zal aanbieden als ontvanger en baljuw van Oost- en Westvierschaar van Mesen aan de abdis & gravin van Mesen en de commissie zal doorgeven aan de tweede genoemde. Het akkoord vervalt indien de abdis de functie niet wil geven aan Huyghe. Het akkoord voorziet verschillende bepalingen van de Thoor tegenover de abdis en van Huyghe tegenover de Thoor, Belle, 11 maart 1741, 1 st., papier, (Fr.).

2.2. Brief van Charlotte Petronille de la Tour, abdis en gravin van Mesen, Prinses van Croisette, dame van Zuid- en Noordschote, Deulemont, Oost- en Westvierschaar en andere plaatsen. Zij geeft vidimus van haar brief waarin zij de herbenoeming bevestigde van Jean-Baptiste de Thoor als baljuw en ontvanger van Oost en Westvierschaar na het overlijden van haar voorgangster. De Thoor was in die functie na het ontslag van zijn voorganger Antoine Poupaert op 2 juli 1720, maar was daarin nooit officieel bevestigd geworden. Hij krijgt zijn herbenoeming en wordt gevraagd de eed af te leggen in handen van de schepenen van de heerlijkheid (Abdij van Mesen, 20 april 1733). Huyghe krijgt de benoeming als ontvanger van

Oost- en Westvierschaar (gelegen in de parochies Belle, Nieuwkerke & Dranouter), Abdij van Mesen, 1 st., papier, (Fr.), s.d. (nà 11 maart 1741) (Fr.).

Origineel ondertekend door de abdis en haar secretaris.

2.3. Dubbel exemplaar van het onder 2.1. vermeldde akkoord (dat oorspronkelijk in drievoud was opgemaakt), 1 st. 11 maart 1741 (Fr.).

2.4. Akkoord met B.J. Meuwe voor de ontvangst van de heerlijke renten van de abdij van Mesen in Eke en ze zal doorgeven aan de Thoor die ze met de abdij van mesen moet regelen, Belle, 14 december 1735, 1 st. papier (NL.).

2.5. Akkoord met Emanuel de Francq in verband met de opvolging als greffier van de heerlijkheid Mesen in Eecke. Brief van de abdis van Mesen, Charlotte Petronille de la Tour waarin zij de benoeming van de Thoor als griffier van de heerlijkheid van Mesen in Eecke bevestigt in opvolging van Jean Baptiste Pauwels. Bijhorende brief van de Thoor als ontvanger van de stad en kasselrij Belle met bevestiging tussen de Thoor en de Francq waarbij de huidige greffier de Francq wordt opgevolgd in die functie door de Thoor, Belle, 21 oktober 1733, 1 st., papier (Fr.).

2.6. Brief van Charlotte Petronille de la Tour, abdis en gravin van Mesen waarbij ze Jean-Baptiste de Thoor benoemt als greffier van haar heerlijkheid Mesen in Eeke in opvolging van Jean Baptiste Pauwels. Ze vraagt aan haar baljuw en schepenen van de heerlijkheid Mesen in Eke hem te erkennen, Abdij van Mesen, 11 juli 1733, 1 st. (Fr.).

4

Brief getekend door de secretaris van de abdis, L.F. van Crayelynghe. Opgekleefd lakzegel van de abdij (uitstekende staat).

2.7. Brief van de abdis van Mesen waarbij ze Jean-Baptiste de Thoor wordt benoemd als ontvanger van de heerlijke renten op de heerlijkheid Mesen in Eke. Abdij van Mesen, 11 juli 1733. 1 st., (Fr.)

Brief getekend door haar secretaris L.F. van Crayelynghe. Opgekleefd lakzegel van de abdij.

2.8. Brief van de abdis van Mesen waarbij ze op verzoek van J.B. de Thoor hem in zijn functie bevestigt van baljuw van de Oost- en Westvierschaar, waarvan hij reeds ontvanger was. Hij voerde de functie reeds uit van 2 juli 1720 toen Antoine Poupaert vertrok, Abdij van Mesen, 20 april 1733. 1 st. (Fr.).

Brief getekend door de secretaris van de abdis, L.F. van Crayelynghe,

2.9. Derde rekening door Jean Baptiste de Thoor als ontvanger van de heerlijke renten 'en avoine' (haverrente), maar geïnd in geld, op 51 gemeten 10 roeden grond op 'canton ten Monteberghe' in Dranouter onder de Oostvierschaar, 1 katern, 1733-1739, (Fr.).

De rekening werd gepresenteerd aan de abdis en gravin van Mesen, Charlotte Petronille de la Tour, Princesse de Croisette en dame van de Oost- en Westvierschaar op 4 november 1743 en door de abdis voor akkoord getekend.

2.10. Tweede rekening door Jean Baptiste de Thoor als ontvanger van de heerlijke haverrente.
1 katern, 1730-1732, (Fr.).

2.11. Eerste rekening door Jean Baptiste de Thoor als ontvanger van de heerlijke haverrente.
1 katern, 1720-1729, (Fr.).

2.12. Rekening door Jean-Baptiste de Thoor, baljuw van de Oost- en Westvierschaar van Mesen als ontvanger van de heerlijke renten '*en bled, avoine, chapons & deniers*' (tarwe, haver, kapoenen & geld) op de heerlijkheid Oost- en Westvierschaar, gelegen onder de parochies Belle, Nieuwkerke, Dranouter, toebehorend aan de abdis van Mesen, 1 katern, 1733-1738, (Fr.).

2.13. Rekening door Jean-Baptiste de Thoor als ontvanger van de heerlijke renten op de heerlijkheid Oost- en Westvierschaar toebehorend aan de abdis van Mesen, 1 katern, 1730-1732, (Fr.).

2.14. Rekening door Jean-Baptiste de Thoor als ontvanger van de heerlijke renten op de heerlijkheid Oost- en Westvierschaar toebehorend aan de abdis van Mesen, 1 katern, 1720-1729, (Fr.).

Opmerking bij volgorde van de stukken. De bundel was in twee pakketten verdeeld van 8 brieven aaneengerijgd met touw en 6 katernen (rekeningen) eveneens aaneengerijgd. De touwen werden 5 door ons verwijderd om het lezen te vergemakkelijken en de stukken verder niet te beschadigen. De volgorde van de door ons toegewezen nummering is zoals de originele volgorde van de stukken.

Herkomst: Oorspronkelijk Abdijarchief van Mesen. Bij de opheffing van de abdij in 1776/1777 bleef het archief ter plaatse in '*l'Hospice Royale*', later '*l'Institution Royale de Messines*'. Tijdens de Eerste Wereldoorlog raakte het archief officieel volledig verloren maar op geregelde tijdstippen duiken thans terug stukken op, meestal stukken die door soldaten tussen de puinen werden meegenomen. Op verschillende plaatsen kan men thans archief aantreffen (Rijksarchief Brugge, fonds aanwinsten, Departementaal Archief Rijsel,...). Aangekocht door kanunnik Stock aan wellicht Octaaf Mus (Ieper). Wij menen diens handschrift te kunnen herkennen op de bruine wikkel waarin het archief zat.

De abdij van Mesen werd gesticht (in 1057 ?) door Adèle, gravin van Vlaanderen, gehuwd met graaf Boudewijn van Rijsel (1037-1067). Zij schonk 7 *manses* grond in Eke aan de abdij. Een *mansum* was het equivalent van hetgeen per jaar door twee koeien kon worden beploegd. Dat stemt per mansum overeen met ca. 12 gemeten, een totaal dus van 84 gemeten. Deze gift van de gravin Adèle werd bevestigd in 1061 door de Franse koning en in 1147 samen met de andere goederen van de abdij door Paus Eugenius III. Deze eerste gift vormde de basis van de 'heerlijkheid Mesen' in Eke, gehouden van het leenhof van Kassel. De abdis benoemde er een baljuw, griffier en zeven schepenen.

Het zakelijk beheer van abdis Charlotte-Pétronille de la Tour de Saint-Quentin (abdis van 1731 tot 1750) werd ernstig op de korrel genomen in 1750 door commissarissen van het land. Ze werd als 'francofiel' beschouwd, maar de juiste draagwijdte van deze kritiek was Huyghebaert niet bekend. Het dossier dat hier aan de oppervlakte komt toont hoe ze haar eigendommen liet beheren.

Lit. A. Vanhove, *Essai de statistique féodale de la Flandre Maritime. Première partie. Châtellenie de Cassel, La Motte au Bois, territoire de Merville*, in : *Annales du Comité Flamand de France*, 1932, p. 220-221. N. Huyghebaert, *Abbaye de Notre-Dame à Messines*, in : *Monasticon Belge*, III, Province de Flandre occidentale, premier fascicule, 1960, p.211-238. I.L.A. Diegerick, *Inventaire analytique et chronologique des chartes et documents appartenant aux archives de l'ancienne abbaye de Messines*, Bruges, 1876.

3. Leenregister van Dudzele, Hof van Hecke en Hof van Straten.
(zie uitgebreide nota) 1 reg., eigentijdse lederen band (1569) met stempel en 2 koperen sloten.

Het register bestaat uit twee delen (f°1-72) heeft betrekking op de heerlijkheid Dudzele en Hof van Hecke, het tweede deel op het Hof van Straten.

4. Akte van verkoop van de goederen van het opgeheven Jezuïetenklooster in Ath, 1778.

Betreft oorkonde van keizerin Maria Theresia die toestemming geeft tot de openbare verkoop van de goederen toebehorend tot het opgeheven klooster van de Jezuïeten van Ath, gericht aan Jacques Joseph Le Cherf, 31 januari 1774. Aangehecht de toestemming van de Conseil des Finances te Brussel dd. 19 mei 1779. 1 st., perk., groot afhankelijk zegel in metalen doos (gebroken). Aangehecht acte door advocaat Le Brun m.b.t. de openbare verkoop aan de meestbiedende van de eigendommen van de Jezuïeten te Ath. Ath, 23 juni 1778, 1 st., papier.

Herkomst: openbare verkoop (lot n°101) bij L. Moorthamers.

5. Ommeloper van het ambacht Kortemark door Joannes Lobberecht, gezworen landmeter 6
van 't Brugse Vrije en deel door Guillaume Pasmann en François Lobberecht, eveneens
gezworen landmeters, opgemaakt op verzoek van de baljuw, burgemeesters en schepenen van
het Ambacht Kortemark bij resolutie van 31 augustus 1679. 3 reg. (ongefol.) 1680.

Register 1 bevat de art. 1 -17; reg. 2 de art. 18-27 en reg. 3 de art. 18-27. Er steekt ook een
uittreksel in van de ommeloper van Hoogdele (s.d.).

6. Notariële acte waarbij Marie Barbara van Leeuwen aan de abt en prior van de Duinenabdij
een rente verkoopt van 400 p. gr. vlaams aan de penning 20 ten laste van de heerlijkheid van
de Proosschen, 1 acte, 12 juni 1704.

7/1 Ommeloper van de wanlanden van de watering van Blankenberge door Anthonius
Schoonacker & Francois van der Poorte, gezworen landmeters van 't Vrije, 1 reg. 1553.
Eerste cohier (1-8 begin)

Parochie Sint-Baafs, Sint-Andries, Varsenare, Jabbeke, Snellegem.
Twee losse kaarten bijgevoegd.

7/2 Idem. Tweede cohier (8 vervolg – 13/ 1 – 4 begin) 1 reg.

Parochie Jabbeke, Sint-Baafs, Sint-Andries, Varsenare, Snellegem.

7/3 Idem. Derde cohier (4 vervolg – 15 begin) 1 reg.

Parochie Jabbeke, Zerkegem.

7/4 Idem. Vierde cohier (15 begin – 24 begin) 1 reg.

Parochie Jabbeke, Zerkegem, Snellegem

7/5 Idem. Vijfde cohier (24 begin – 30 begin) 1 reg.

Parochie Snellegem

7/6 Idem. Zesde cohier (30 begin – 35) 1 reg.

Parochie Snellegem

7/7 Idem. Zevende cohier (35 begin – 38/ 1 -9)

Snellegem, Zerkegem, Roxem, Ettelgem, Varsenare, Sint-Andries.
Drie losse plannen.

7/8 Ommeloper van de watering van Blankenberghe door Jaecques van Ballenberghe,
gezworen landmeter van 't Vrije, 8 maart 1619.

III Cohier van de vollanden (14begin – 20) art. 89-135.
1 losse kaart

7

7/9 Idem.

IV Cohier van vollanden (21-29) art. 136-185

7/10 Idem.

XI Cohier van vollanden (65-67) art. 502-544
1 losse kaart

7/11 Idem.

XIV Cohier van vollanden (73-74) art. 592-619
F°1 zeer mooie figuratieve kaart van Wenduine (met kerk, kapel en klooster)

7/12 Idem.

XVIII Cohier van vollanden (91-92) art. 787-828
Twee losse kaarten

7/13 Idem.

XX Cohier van vollanden (95-96) art. 889-939

7/14 Idem.

XXV Cohier van vollanden (117-118) art. 1166-1219
Twee losse kaarten

7/15 Idem.

XXVII Cohier van vollanden (122-124) art. 1273-1323

7/16 Idem, opgemaakt door landmeter Jan Sappaert in 1703; later verkocht aan L. Vandevelde en nadien diens weduwe.

XXVIII Cohier van vollanden (125-126) art. 1321-1369

7/17 Idem.

XXXIII Cohier van vollanden (140-142) art. 1581-1598

7/18 Ommeloper van de parochie Wenduine door Francois Verplancke, 1732. 1 reg., 55f°.

Opgemaakt op basis van de ommeloper van de watering van Blankenberge.

7/19 Ommeloper van de parochie Wenduine. 1 reg., 51 f°.

Index vooraan het register, met opgave van de betaalde belasting.

7/20 Nieuwe ommeloper van de parochie van Heist door Andries van de Voorde, gezworen landmeter, november 1670. 1 reg.

Art. 1 – 17
Verschillende losse kaarten.

7/21 Ommeloper van de parochie Uutkerke 1764-1792. 1 reg., 358 f°.

Index voor- en achteraan het register, met betaalde belasting.

7/22 Ommeloper van de moerlanden in Varsenare, Sint-Andries, Meetkerke, Houthave, 'die subject zijn tot betaalen het meulengeschoot' dat diende om het onderhoud van de twee watermolens in Meetkerke te betalen, op opdracht van meester Franchois Blammaert, raadspensionaris van de stad Brugge door Charles Lootyns, landmeter, Juli 1700. 1 reg., 120 f°. Gevolgd door 'dhoofdyinghe van alle de moerlanden' (= betaalde belasting) in hetzelfde register (ongefoloteerde folio), augustus 1700. Los katern 'cohier van de nieuwe beterynghe' van Meetkerke, juli 1700.

7/23 Terrier 'ofte ommeloper' van Knokke

Art.1-15

7/24 Ommeloper van de parochie Koekelare opgemaakt door Gillis Vailliants, gezworen landmeter (in 1705) en zijn opvolger Roelant Meyaert, 1 reg.,1765.

Enkel deel 1

7/25 Cohier van de wateringhe van Blankenberge. 1 reg. 18de e.

Art. 160-163

7/26 Idem.

Art. 167-169 (art. 1919-1983)
Een losse kaart.

7/27 Idem.

Art. 75-81 (art. 620-663)
Mooie figuratieve kaart van Houthave met het Middelhof en twee losse kaarten.

7/28 *Cohier van de wateringhe van Blankenberge* opgemaakt door Florens en Octaviaen van Marissien, gezworen landmeter, 1617.

1. Art. 1 - 7
Losse plannen.

7/29 Idem.

2. Art. 9 – 15
Een losse kaart.

9

7/30 Idem.

3. Art.16-24
Een losse kaart.

7/31 Idem.

4. Art. 25-31
4 losse kaarten

7/32 Idem.

9. art. 49-52

7/33 Idem.

10. art. 53-58

7/34 Idem.

11. art. 59-65.
Twee losse kaarten

7/35 Idem.

15. art. 84-88

7/36 Idem.

16. art. 89-90

7/37 Nieuwe ommeloper van de Watering van Blankenberge opgemaakt door Florens en Octavianus Morissien, 1618.

Cohier 15

Op laatste f° mooie figuratieve kaart van Houthave.

7/38 Idem. Opgemaakt door de Conynck in 1666 en aangevuld door zijn opvolger Willems in 1682.

Cohier 19

Herkomst: Deze reeks ommelopers werd door R. Stock gekocht van de ervan van Dr. Vandamme van Blankenberge.

8/1 Register van wettelijke passeringen van de heerlijkheid van 't Vrije van Sint-Omaars (gelegen in Alveringem, Lampernisse, Pollinkhove, Sint-Rijkiers en Lo), 1701-1756, 264 f° (met enkele losse stukken)

10

8/2 Idem 1756-1796, 370 f° (f°1 ontbreekt)

De heerlijkheid van 't Vrije van Sint-Omaars was in bezit van het kapittel van de kerk van Sint-Omaars. Het heerlijkheidsarchief zelf is bewaard in de stadsbibliotheek van Sint-Omaars, maar is amper toegankelijk.

9. Verslagboek van het *Comité Patriotique ecclesiastique et civil de Furnes*.

1 reg. 26 december 1789 – 30 november 1790.

Dit comité werd in de schoot van het Veurnse kasselrijbestuur opgericht op 23 en 24 december 1789. Dit verslagboek van hun activiteiten is uniek in zijn soort.

10. 'Administratieboek der goederen van Mr. De Madrid begonnen na zijn overlijden den 17 july 1886' opgemaakt voor de douarière van Charles de Madrid, grondeigenares, wonende op het kasteel Reygerlo in Beernem. 1 reg. 1886 – 1903., 191 p.

In de kافت van het register steken een reeks pachtbrieven.

Herkomst: geschonken aan kannunik Stock in oktober 1983 door Leon Carels, wiens zus Laura gehuwd was met Idesbald de Madrid, de laatste telg van de familie.

11. Huldeboek aangeboden aan Edmond de Smet, hoofdinspecteur op 1 september 1955.
1 band

Verlucht en geschreven door Antoon Vandromme.

12. 'Cahier-Journal de Classe Primaire' van Alexander Stock, vader van R. Stock als lesgever in Wingene tijdens de periode 1912-1915. 1 reg.

13. Comptabiliteitsboek van de schoenmakerij Rethy, gehouden door J. Janssens, 1 reg., 1883-1989.

Rekeningboek met zowel private als in- en uitgaven van beroepsaard.

14. Bundel met losse stukken aangaande de Oostenrijkse Nederlanden, 11 f°, 18d eeuw

Bevat o.a. lijst van de gedeputeerden die naar Wenen trokken in 1787, een copie van het antwoord van de kardinaal op het schrijven van Frauttmansdorf in 1789, een lijst van te verkopen schilderijen, uittreksel uit de Gazette van Brussel van 1786.

15. Bundel getiteld 'tableau du Brabant par H.G., 17 juillet 1787', 1 katern, 1787.

Afdeling 2 Handschriften

11

- 1.1. Register van het magistrat van Sint-Winoksbergen. 1 reg. (ongefol.).

Register geeft de lijsten vanaf 1389 op van de magistrat (poortmeesters, schepenen, hoogbaljuws, baljuws, amman, burggraaf...) vanaf 1389 tot en met 1776.

- 1.2. Stadskroniek van Sint-Winoksbergen 1 reg. (ongefol.).

Register is een stadskroniek van Sint-Winoksbergen vanaf de stichting van de abdij op de Groenberg en het verschijnen van de H. Winok in Vlaanderen in 661 tot 1768. Geeft historische gegevens voor de stad, kasselrij en abdij. Achteraan zijn enkele lijsten opgenomen van luitenanten in de stad 1646-1760 en majoors 1646-1756. Het is uitgebreid van gegevens voor de periode van de franse inname van de stad, minder belangrijk voor de middeleeuwen. Opvallend is dat de schrijver de lijst opgeeft van de geconsulteerde werken wat eerder uitzonderlijk is.

Beide registers die een eenheid vormen en van dezelfde scribent zijn, zijn van een uitzonderlijk belang. Het register van het magistrat uit het stadsarchief van Sint-Winoksbergen waarvan het allicht een kopie is, is sinds jaren verdwenen uit dit archief. Een kroniek van Sint-Winoksbergen is al even zeldzaam. We kennen nog een exemplaar in de bibliotheek van de Bollandisten in Brussel. De stadskroniek is onuitgegeven.

Herkomst: onbekend

2. *Grooten-School-Boeck of de Wetenschap der Eerlijke Lieden. Zeer nut tot onderwijs der Jonkheyd*, 1 reg., 144 pp. (ca. 1800);

Handschrift van P.-A. Bortier, koopman uit Diksmuide. De auteur had allicht de bedoeling het werk in druk te laten verschijnen want er werd een voorwoord met opdracht aan het werk toegevoegd. Het werd evenwel nooit gedrukt. Wetenschappen, religie, kunsten, moraal, astronomie, geografie, landbouw e.a. werden behandeld door de auteur. Het kan allicht doorgaan als een typevoorbeeld van een schoolboek dat door onderwijzers werd gebruikt om de +12-jarigen te onderwijzen.

Aangekocht door kan. Stock bij Louis Moorthamers in Brussel.

3. *Cartularium van het bisdom Kamerrijk*. 1 bundel (ca. 200 f^o), 19de e.

Volgens latere toevoeging allicht handschrift van Ignace de Coussemaker die waarschijnlijk een cartularium voor het bisdom Kamerrijk wilde uitgeven op basis van losse oorkonden die hij zowel in archieven als in uitgegeven bronnen optekende. De uitgave kwam er nooit. Hoofdzakelijk betrekking op de 10de tot 13de eeuw, slechts enkele zeldzame stukken dateren uit de 14de-15de eeuw. Er dient nader onderzocht te worden of er in de afschriften van de oorkonden stukken steken waarvan de originelen intussen verloren zouden zijn gegaan.

4. *Description historique et abrégée de la Ville de Dunkerque depuis son origine en l'an 646 jusqu'en 1768 avec les plans y relatifs dessinée par H.E. Diot*. 1 reg., 65p. + ill., 1818.

Handschrift gemaakt voor Paul Emile Plaideau uit Duinkerke en hem gegeven op 6 oktober 1818. 12
Het heeft voornamelijk betrekking op de geschiedenis van de fortificaties van de stad. Illustratief is het van zeer groot belang door het groot aantal tekeningen en plannen.

p.1 Vuë de Dunkerque avant sa démolition en 1713

p.5 Wapenschild van de stad

p.10 Plan van de Vauban-vesting

p.21 Plan van aanleg dijk

p.22 Vue des Forts Verts et de Bonne Esperance, construits à la tête des Tettées du chenal du Port de Dunkerque

p.23 Coupe et élévation du château Gaillard construit pour la défense de la jettée de l'est à Dunkerque

p.24 Vue du Risban du côté de la mer

p.25 Plan du Bassin des vaisseaux du Roi

p.27 Elevation de la batterie de Revers du coté de la mer, en 1689

p.31 Plan du Fort Blanc, construit en l'année 1701

bijgevoegde plannen :

1. Plan de Dunkerque avec le château du seigneur de la ville

2. Plan de la ville et port de Dunkerque dans l'année 1769 et de l'ecluse de Mardick

3. Plan van de 'Siege de Dunkerque fait par l'archiduc Leopold l'an 1652'

4. Dunkerque en 1640

5. Plan van de stad en zijn versterkingen na de aanpassingen bevolen door de Franse koning (1665).
Situatie op 15 oktober 1693.

- 6. Twee tekeningen betreffende schip dat figureerde in 1824 in de Jean-Bart stoet die door Duinkerke trok (tekening schip en gewapende militair)
- 7. Carte du territoire de Dunkerque door Krafft (gedrukt – 17de eeuw)
- 8. Illustrations Dunkerquoises – in boomvorm worden de beroemde Duinkerkenaars opgegeven
- 9. Handschrift van Pierre Mathieu Faulconnier, historicus van Duinkerke
- 10. Tekening van het zegel van Duinkerke (met vis) (1535) en tweede zegel van de stad (met St.-Elooi) (1510)

5. Handschrift met tekst van het Eeuwig Edict van de aartshertogen Albrecht en Isabella (1611). 1 reg., lederen band met stempeldruk op rug, ongefol.

Handschrift allicht van de hand van P.G. Cadock, advocaat (18de eeuw) die als bezitter zijn ex-libris (naam) achterliet op het handschrift.

6. Register met litanieën en gebeden van de hand van ‘*maseur*’ Rozalia Laga (1782). 1 reg., kalflederen band, ongefol.

Van de hand van Rozalia Laga ‘Dezen vijfthiensten december 1782 . Dezen bouck is ten gebruycke van Rozalia Laga met oorlof van Mevrouw abdisse’, aangevuld tot 1784.

7. Afschrift van het werk van L.J. De Mets, De Nederlanden onder Filips II, 1 reg., 301 p., (19de eeuw)

8. *Elementa astronomia* van de hand van Johannes Josephus Lunden (Antwerpen, ca. 1776), 1¹³ reg., (laatste kwart 18de eeuw), 11 bijlagen, ongefol.

9. Brief van J. Seghers, aartsbisschop van Oregon aan kanunnik, Islington-Londen 22 juli 1884.

Vraag om hoeveel geld er nog staat op de rekening van het bisdom Vancouver en dat hem te willen doorstorten.

10. Brief van G. Cumont aan een collega (Bequet?) aangaande de muntschat gevonden in Ermeton sur Biert, Brussel, 12 februari 1894.

11. Nota's aangaande de vertaling van o.a. Horatius Ode ‘*Odi profanum Vulgus*’ en enige werken van J.M. Dautzenberg.

12. Brieven van Isidore Desilve, pastoor van Basuel aan Mr. Du Marais aangaande o.a. het pensioonaat van ‘Notre Dame du Cateau’ in Basuel en hoofdzakelijk historische opzoeken die hij verrichte. 9 brieven 1870-1882.

Staken in A 120 b (Bibliotheek St.-Lodewijkscollege) I. Desilve, Notices diverses.

13. Verzameling grafschriften voor de kerk van St.-Kruis Brugge. 1 kat., 62 pp. (19de eeuw) Van dezelfde auteur een identiek katern (22 p.) waarvan slechts 9 p. beschreven.

14. Aantekeningen van de geschiedenis van de priorij van Mariëenthal. Auteur is een van de laatste monniken van de abdij die de relieken weghaalde uit de abdij. 1 reg., 1763.

Betreft de abdij van Mariëenthal nabij Ansembourg in het huidige Groot-Hertogdom Luxemburg.

15. Schoolboek van aardrijkskunde met verschillende tekeningen, 1 reg., latijn, 18de eeuw.

16. Handschrift van Emile Varenbergh met verschillende nota's over de geschiedenis van Gent, 1 bundel, 19^{de-20ste} eeuw.

In de bundel steken enkele originele stukken (Oudenaarde 1670) en vele nota's i.v.m. de lokale Gentse geschiedenis (Gravenkasteel, Beulen, St.-Veerlekerk (met zegel van het kapittel 1627) de abdij van Affligem, s. Vele tekeningen, krantenknipsels, brochure,...

17. Bundel kleuterschriften in schoonschrift van Jozef De Gruytere, Wingene, 1905-1908, 1 reg.

Afkomstig van E.H. Jozef De Gruytere (°Wingene 13.12.1901 + Westkapelle 18.12.1992). Schonk de bundel aan kan. R. Stock op 17.9.1987 ter gelegenheid van diens 60-jarig priesterschap. Bijgevoegd zijn enkele biografische nota's over J. De Gruyter, foto en de tekst van zijn uitvaartplechtigheid, gedachtenisprentje en enkele losse nota's.

18. Handschrift van S.E. Le Prince de Chimay, 2 reg.

Het handschrift viel moeilijk toe te wijzen aan een auteur. Er steekt een brief (allicht de kladversie) ¹⁴ in geschreven in Madrid op 27 februari 1892 aan 'Monsieur le ministre' en getekend door S.E. le Prince de Chimay aangaande de stichting van St.-André des Flamands. De twee schriften zijn van Spaanse origine. Het ene bevat de boekstempel van J. Palacios uit Madrid (boekhandelaar en drukker), op de tweede staat Copiador op de kaft.

Het eerste register werd aan beide zijden gebruikt. Deel 1 bevat: La meilleure part. Poème, Sonnets liminaires. Les fils de la terre. La foi naturelle. Daarna vangt een deel geschiedenis aan met een tekst over don Alvaro de Luna, connétable van Castilië. Deze tekst eindigt plots na een aantal pagina omdat het boekdeel omgekeerd volgeschreven was (eindigend met p.374). Dan begint vanaf p.1 een dagboek vanaf 16 september 1896, naar de inhoud toe te oordelen duidelijk in Spanje geschreven Het dagboek bevat precies uitgebreide lesnota's (op een bepaald ogenblik noteert hij vakantie van 15 december tot 14 januari) van o.a. filosofische en historische aard.

Het tweede register vervolgt op 20 oktober 1897 (394 p) met hoofdzakelijk historici nota's.

Herkomst: allicht de auteur, de Prins van Chimay (consul in Madrid ?)

19. Schoolschriften met passiesermoenen van Jozef De Gruyter, 7 reg., 1920.

Er zijn twee redenen om aan te nemen dat J. De Gruyter de auteur zou zijn. Achteraan het eerste schrift staan de initialen D.G., terwijl op het eerste blad de uren aankomst/vertrek trein Beernem-Brugge wordt opgegeven. J. De Gruytere woonde toen nog op Wildenburg, een gehucht tussen Wingene en Beernem. De afstand naar het station in Beernem is korter dan deze in Wingene.

Herkomst: allicht ook door de auteur geschonken aan kan. R. Stock (zie Hs. 17)

20. *Fruits de mes lectures ou melange d'histoires de litterature, d'arts etc. recueillis par Felix De Pachtere du 7 juin 1805 jusqu'au 26 janvier 1824*, 1 band, 443f°.

Felix De Pachtere was boekdrukker en boekverkoper in Brugge, er geboren op 6 december 1783 en er tevens overleden op 12 juni 1849. Zijn bidprentje is ingekleefd in de band.

21. Verzameling genealogieën van Kortrijkse families, o.a. Andries, Vandenberghe, Coudysere, de Nijs, van Dale, Corture, de Hondt, Holvoet, Dursein, Reps, de Haene, van Neste, Geijsen,... 1 reg., 18de eeuw.

22. *Poèmes et chansons flamandes*, 3 st.

23. Uittreksel uit het boek '*Histoire ecclesiastique de la ville et comté de Vallenciennes*' van Simon le Boucq, 1f° (1706).

Stak in boek A 120 e.

24. *Het leeven ende doodt van den godtvruchtighen jonghman Martinus De Meester geboren in 't huys genaemt het Bolleken tot Cortryck*. 1 reg. 1767.

Ex Libris Joannes Joseph Valentijn wonende in de Sint Jansstraete.

Aangekocht door A. Viaene bij Moorthaemers die het doorverkocht aan Stock.

25. *Leven van den Godvruchtigen Jongman Martinus de Meestere, gemenelijk genaemd de zalige Maerten overleden in het jaer 1690*, 1 reg. (onvoll.). 15

Eigenaar was volgens nota *François Vercruysse, Courtrai*.

26. Brief uitgaande van Van Bergmans van de Universiteitsbibliotheek van Gent betreffende de kroniek van Vaerenbergh, Gent, 31 juli 1919.

27. Lijst van de leden van het tijdschrift Biekorf (per gemeente), 1 reg., ca. 1900.

Ex libris Biekorf

28. Toneelstuk '*Den Victorieusen Gheloofstrijdt ofte Glorieuse Martelrie vanden Edelen prince ende martelaer den heylighen Adrianus.....*' 1 reg., 1779.

Ex Libris Joannes François Vergote coster ende schoolmeestere in Handzame.

29. Handschrift getiteld '*Sepulturen der stad Brugge III deel St.-Gillis*' met een inventaris van relikwieën, zilver, juwelen, habytten,... van de St.-Gilliskerk (1521 en 1605), 1 reg., 19de eeuw.

30. Pauwel Heynderyckx, *De stadt Veurne met hare Casselrye grote en gelegentheyd*. Afschrift van het oorspronkelijk handschrift met nota's van A. Duclos, 1 reg. (96f°), 1911.

Deze nota's van A. Duclos vrijwel volledig uitgegeven in Biekorf in de jaren 1960.

31. Briefwisseling tussen de pastoor van Sint-Gillis en het klooster van Paray-le-Monial betreffende het feest van de zalige Marguerite – Marie Alacoque, 1867.

Aan deze zalige werd de genezing toegeschreven van François van Coillie, deken en pastoor van Sint-Gillis (1864).

32. Bruyloftslied van Mathias Pauli, z.d., afschrift.

Met betrekking tot de H. Idesbald.

33. Oorsprong en vorm van de familienamen door E.H. Jan Desmet, 1 reg. (177 p.), 19de eeuw.

Auteur was gewezen retoricaleraar in het college van Menen en pastoor van Lichtervelde (overl. Juli 1920).

+ + +